

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013”

(COM(2018) 392 final – 2018/0216 (COD))

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013”

(COM(2018) 393 final – 2018/0217 (COD))

un “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar kuru groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju, Regulu (ES) Nr. 1151/2012 par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām, Regulu (ES) Nr. 251/2014 par aromatizētu vīna produktu definīciju, aprakstu, noformējumu, marķējumu un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību, Regulu (ES) Nr. 228/2013, ar ko ievieš īpašus pasākumus lauksaimniecības jomā attālakajiem Eiropas Savienības reģioniem, un Regulu (ES) Nr. 229/2013, ar ko nosaka īpašus pasākumus lauksaimniecībā par labu Egejas jūras nelielajām salām”

(COM(2018) 394 final – 2018/0218 (COD))

(2019/C 62/35)

Ziņotājs: **John BRYAN**

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Parlaments, 11.6.2018. Eiropas Savienības Padome, 22.6.2018.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 43. panta 2. punkts un 304. pants
Biroja lēmums	22.5.2018.
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecība, lauku attīstība un vide
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	5.10.2018.
Pieņemts plenārsesijā	17.10.2018.
Plenārsesija Nr.	538
Balsojuma rezultāts	201/11/19
(par/pret/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Savienībai un visiem tās iedzīvotājiem ļoti svarīga ir spēcīga KLP politika, kurai ir pienācīgs KLP budžets, kas balstīts uz Eiropas lauksaimniecības un pārtikas ražošanas modeli; kura atbalsta ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu Eiropas lauksaimniecības politiku un lauksaimniecības nozari ar visaugstākajiem standartiem un kura palīdz nodrošināt konkurētspējīgu lauksaimniecības nozari. Ar šo reformu ir svarīgi modernizēt un vienkāršot KLP, lai to visā Eiropā labāk varētu pielāgot atbilstīgi ilgtspējīgākas un dzīvotspējīgākas ES lauksaimniecības nozares vajadzībām un lai risinātu jaunos uzdevumus saistībā ar klimata pārmaiņām un vidi.

1.2. Priekšlikumi samazināt KLP budžetu ir nepieņemami. Atbilstoša finansējuma saglabāšana kopējai lauksaimniecības politikai ir priekšnoteikums ES lauksaimniecības ilgtspējai (ekonomiskajai, vides un sociālajai), lai varētu saglabāt ienākumus un darbvietas, kā arī nodrošināt ar vidi saistīto sabiedrisko labumu ražošanu, tādējādi būtiski veicinot lauku

vides dzīvotspēju un visas ekonomikas stabilitāti. EESK piekrīt, ka, lai nodrošinātu pienācīgu finansējumu KLP un jauno politikas mērķu sasniegšanu un risinātu konstatētās problēmas, ES budžets būtu jāpalielina līdz 1,3 % no NKI.

1.3. EESK atzinīgi vērtē ierosināto jauno virzienu attiecībā uz subsidiaritātes principu KLP – ar to dalībvalstīm piešķirta lielāka atbildība un rīcības brīvība, izmantojot KLP stratēģiskos plānus un jauno īstenošanas modeli, kas orientēts uz rezultātiem. Tomēr EESK vēlas nodrošināt, lai KLP arī turpmāk būtu spēcīga visu dalībvalstu kopējā politikā un lai pilnībā tiktu saglabāts vienotais tirgus. Ir būtiski saglabāt pašreizējo KLP divu pīlāru struktūru, kur I pīlārs nodrošina augstu tiešo maksājumu līmeni saimniecību ienākumu atbalstam, bet II pīlārs ietver lauku attīstības pasākumus, ar ko atbalsta īpaši jutīgus reģionus, nozares un sociālo infrastruktūru un veicina pāreju uz ilgtspējīgākām un novatoriskākām saimniecībām. Būtiski svarīga ir arī lauksaimniecības produktu tirgu kopīgā organizācija un efektīvs vienotais tirgus.

1.4. Pozitīvi vērtējams lielāks uzsvars un vērīgums KLP priekšlikumos attiecībā uz vidi un klimata pārmaiņām. Konkrētie mērķi ir skaidri un pārliecinoši un aptver tādas galvenās jomas kā ūdens, gaiss un augsne, kā arī ainava un bioloģiskā daudzveidība, un kvalitatīvas pārtikas ilgtspējīga ražošana. Taču regulas tekstā minētie mērķu sasniegšanas pasākumi ir jāapraksta daudz skaidrāk un jākonkretizē. Minēto mērķu sasniegšanā būtiska nozīme ir pienācīgam KLP budžetam, kurā paredzēti piemēroti stimulojoši maksājumi lauksaimniekiem.

1.5. ES klimata mērķiem jāatvēr 40 % no lauksaimniecības izdevumiem. EESK atzinīgi vērtē šo ieceru, taču sagaida, ka šajā saistībā ES noteiks skaidri definētu pasākumu klāstu.

1.6. EESK ir stingri pārliecināta, ka šajā reformā ir jāsteno jau vairākās iepriekšējās KLP reformās solītā vienkāršošana lauku saimniecību līmenī. Tomēr EESK pauž bažas par to, ka jaunā subsidiaritāte un nosacījumu sistēma attiecībā uz KLP stratēģiskajiem plāniem I un II KLP pīlāram, kā arī tiesību aktos papildus noteiktās pārvaldības prasības un laba lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVS) standarti drīzāk palielinās, nevis samazinās ikviena lauksaimnieka birokrātisko slogu.

1.7. KLP I pīlāra tiešie maksājumi un II pīlāra finansējums ir pilnībā jāaizsargā, lai nodrošinātu lauku saimniecību dzīvotspēju un ilgtspēju. Tiešie maksājumi ir jāsaņem tikai īstiem lauksaimniekiem, un ES līmenī būtu jāpieņem skaidri objektīvi kritēriji īstena lauksaimnieka precīzākai definēšanai.

1.8. Pozitīvi vērtējama atbalsta palielināšana paaudžu maiņai un gados jaunajiem lauksaimniekiem. Līdztekus atbalsta palielināšanai ir vajadzīgi papildu pasākumi, kas nodrošinātu efektīvu paaudžu maiņu.

1.9. Visi priekšlikumi par iekšējo un ārējo konvergenci, izlīdzināšanu, samazinājumu un pārdali ir jāpamato ar objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, un nedrīkst pieļaut, ka tie apdraud dzīvotspējīgas lauku saimniecības un godīgas konkurences nosacījumus vai mazina lauksaimnieku konkurētspēju dažādos ES reģionos.

1.10. Jebkāds finansējuma samazinājums KLP II pīlāram nav pieļaujams, jo spēcīga lauku attīstības programma ir būtiski svarīga, lai atbalstītu mazāk aizsargātus apgabalus un nozares, kā arī veicinātu līdzsvarotāku teritoriālo attīstību.

2. KLP 2021.–2027. gada reformas galvenie temati

Ievads

2.1. EESK atzīst tiesību aktu priekšlikumus par KLP reformu un jo īpaši lielāko uzsvaru un vērīgākos mērķus attiecībā uz klimata pārmaiņām un vidi; iebilst pret KLP budžeta samazināšanu, jo ilgtspējīgai lauksaimniecības nozarei un lauksaimnieku ienākumu saglabāšanai ir nepieciešams spēcīgs budžets; atzīst izmaiņas attiecībā uz subsidiaritāti un uzskata, ka ir jāpanāk īstena vienkāršošana lauku saimniecību līmenī.

2.2. EESK sniedz šo atzinumu par tiesību aktu priekšlikumiem, iekļaujot sīki izstrādātus priekšlikumus izmaiņām un grozījumiem, un prasa to ņemt vērā turpmākajās debatēs Eiropas Parlamentā un Padomē.

Eiropas lauksaimniecības un pārtikas ražošanas modelis

2.3. Spēcīga KLP, kas atbalsta ekonomiski, sociāli un ekoloģiski ilgtspējīgu Eiropas lauksaimniecības politiku un lauksaimniecības nozari, ir pārtikas nodrošinājuma un suverenitātes pamats Eiropas Savienībā, turklāt tai ir jānodrošina 512 miljonu Kopienas iedzīvotāju pieaugošais pieprasījums pēc augstākas kvalitātes pārtikas ⁽¹⁾. Tāpat ES nedrīkst aizmirst par pasaules iedzīvotāju skaita pieaugumu, proti, aplēses liecina, ka līdz 2050. gadam tas palielināsies līdz 9,5 miljardiem, kamēr 3 miljardi iedzīvotāju dzīvo reģionos, kur ir apgrūtināta ūdens apgāde, tāpēc aizvien vairāk cilvēku izjūt pārtikas trūkumu un pat badu. EESK uzskata, ka Eiropas Savienībai tādēļ jākoncentrējas uz zināšanu nodošanu un pieredzes apmaiņu par to, kā citās pasaules daļās ilgtspējīgi un uz vietas var ražot vairāk un labāku pārtiku.

2.4. Visu Eiropas iedzīvotāju un lauku kopienu labā kopējai lauksaimniecības politikai ir jāpasniedz sākotnējie mērķi, kas izvirzīti Romas līgumā, kā arī jārisina jaunie uzdevumi klimata un attīstības jomā, kuri izklāstīti ES saistībās saskaņā ar Parīzes nolīgumu un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķos (IAM).

2.5. EESK ir stingri pārliecināta, ka, īstenojot KLP politiku 2021.–2027. gadam, visās Eiropas daļās ir jāatbalsta un jāsekmē Eiropas lauksaimniecības un pārtikas ražošanas modelis, kuram ir raksturīga ģimeņu lauku saimniecību struktūra, kā arī kooperatīvi, ražotāju grupas un citi lauksaimniecības veidi un pārtikas produkti, kas ražoti saskaņā ar augstākajiem pasaules standartiem ⁽²⁾. Jaunajā KLP ir labāk jārisina jautājums par zemiem lauksaimniecībā gūtiem ienākumiem un jāsamazina aizvien lielākā atšķirība starp lauksaimnieku ienākumiem un algām plašākā ekonomikā ⁽³⁾. Eiropas lauksaimniecības modeli nevar saglabāt ar pasaules tirgus nosacījumiem un ar pasaules tirgus cenām. Tāpēc pašreizējās attīstības tendences Eiropas lauksaimniecības modeli apdraud vairāk nekā jebkad agrāk, un tādēļ tas jāstiprina un jāpilnveido, īstenojot pārdomātu KLP ⁽⁴⁾.

2.6. Atzīstot lauksaimniecības nozares ieguvumus no tirdzniecības, ir svarīgi, lai ES lauksaimniecības politika, īstenojot KLP, nodrošinātu pasaulē augstāko standartu ievērošanu lauksaimniecībā, pārtikas ražošanā, vides kontroles, veselības aizsardzības un drošības, kā arī darba ņēmēju tiesību jomā. EESK uzskata, ka ir vajadzīga daudz saskaņotāka ES politikas pieeja attiecībā uz starptautiskās tirdzniecības nolīgumiem lauksaimniecības un pārtikas nozarē un KLP ⁽⁵⁾. Lai gan KLP tiecas saglabāt augstākos standartus, tirdzniecības sarunās, piemēram, saistībā ar *Mercosur*, ES akceptē tādas pārtikas importu, kas neatbilst ES pārtikas nekaitīguma standartiem un tiek ražota, piemērojot zemākus vides standartus. Nedrīkst pieļaut, ka globalizācija apdraud Eiropas standartus, tirgus un ES iedzīvotājus.

2.6.1. Komiteja ar bažām atzīmē, ka liels skaits lauksaimnieku Apvienotajā Karalistē balsoja par *Brexit*, acīmredzot tāpēc, ka KLP vietējā līmenī ir traucējoša un sarežģīta. Lai citās dalībvalstīs novērstu līdzīgas problēmas, kas palielinātu populistiskas un pret ES vērstas tendences, EESK mudina Komisiju nodrošināt, lai KLP priekšlikumos 2021.–2027. gadam galvenais elements būtu reāli un praktiski vienkāršošanas pasākumi saimniecību līmenī.

2.7. Ņemot vērā Eiropas lauksaimniecības, kulinārā mantojuma un tirgus perspektīvu daudzveidību, kvalitātes diferenciacija ir stratēģisks mērķis un ir neatņemami saistīta ar Eiropas lauksaimniecības nākotni, tāpat kā centieni uzlabot efektivitāti un konkurētspēju. Tāpēc ar KLP būtu jānodrošina dažādi veidi kvalitātes politikas veicināšanai, kā tas noticis jau iepriekš. Lai sasniegtu minēto mērķi, arī KLP stratēģisko plānu izstrādē ir jāpievērš uzmanība kvalitātei.

2.8. Visām ierosinātajām KLP izmaiņām, tostarp subsidiaritātei, ir jānodrošina, ka netiek ietekmēts ES vienotais tirgus un tas turpina darboties spēcīgi un labi. Svarīgi nodrošināt, ka valstu KLP stratēģiskie plāni netraucē vienotā tirgus darbībai.

⁽¹⁾ Eurostat – ES iedzīvotāju skaits 2017. gada 1. janvārī.

⁽²⁾ EESK atzinums "Kopējās lauksaimniecības politikas iespējamā pārveidošana" (OV C 288, 31.8.2017., 10. lpp.).

⁽³⁾ R. Ramon i Sumoy AGRI ĢD, nodaļa C.1, prezentācija EESK izpētes grupai 25.6.2018.

⁽⁴⁾ OV C 354, 28.12.2010., 35. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 283, 10.8.2018., 69. lpp., 10.2., 10.3., 10.4. punkts.

Nepieciešams spēcīgs KLP budžets

2.9. EESK uzskata, ka ierosinātais KLP budžeta samazinājums no 38 % ES budžetā 2014.–2020. gadā uz 28,5 % 2021.–2027. gadā nav pieņemams, jo īpaši tāpēc, ka kopējais ES budžets ir palielinājies. KLP budžeta samazinājums atkarībā no izmantotās aprēķina metodes pašreizējās cenās ir intervālā no 3 % līdz 4 % un 2018. gada cenās – no 11 % līdz 16 % (ņemot vērā inflāciju 2 % gadā)⁽⁶⁾. Attiecībā uz lauku attīstības fondiem ierosinātie samazinājumi 2018. gadā cenās ir lielāki par 25 %.

1 000 EUR	2014–2020 (ES 28 + EAF)	7*2020 ES 27 + EAF	2014–2020 (ES 27 + EAF)	2021–2027	% izmaiņas sal. ar ES 27 2020*7	% izmaiņas sal. ar ES 27 2014–2020
DFS (pašreizējās cenās)	1 115 919	1 151 866	1 063 101	1 279 408	+ 11 %	+ 20 %
% NKI	1,03 %	1,14 %	1,16 %	1,11 %		
KLP (pašreizējās cenās)	420 015	394 659	391 849	378 920	-4 %	-3 %
DFS (2018. gada cenās)	1 136 105	1 107 138	1 082 320	1 134 583	+ 2 %	+ 5 %
KLP (2018. gada cenās)	428 354	379 334	399 608	336 623	-11 %	-16 %

Avots: Eiropas Komisijas darba dokuments par 2021.–2027. gada DFS un 2014.–2020. gada DFS salīdzinājumu.

2.10. Saskaņā ar EP Budžeta komitejas nostāju EESK ir stingri pārliecināta, ka ES budžets ir jāpalielina līdz 1,3 % no NKI. KLP budžetā vajadzētu saglabāt pašreizējo ES finansējuma procentuālo daļu. Tas nodrošinātu atbilstošu finansējumu KLP budžetam, lai varētu sasniegt KLP politikas mērķus un īstenot vērienīgās ieceres, kā arī risināt citas būtiskas problēmas, piemēram, *Brexit*. Bez pienācīgi finansēta KLP budžeta nav iespējams sasniegt mērķus, kurus Komisija izvirzījusi tiesību aktu priekšlikumos.

2.11. KLP budžeta samazinājums neatbilst LESD 39. pantā izvirzītajiem KLP politikas mērķiem, proti,

- panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, jo īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus,
- panākt, ka patērētāji piegādātos produktus saņem par samērīgām cenām.

EESK stingri iebilst pret priekšlikumos paredzēto KLP II pīlāra (ELFLA) finansējuma samazinājumu, jo tas nesamērīgi ietekmēs daudzas dalībvalstis, kurās II pīlāra īpatsvars KLP kopējā finansējumā ir salīdzinoši lielāks, un norāda, ka ar II pīlāra finansējumu tiek atbalstītas neaizsargātākas nozares un jomas, kā arī ieguldījumi, modernizācija, zināšanu pilnveide, resursu efektivitāte un dzīvnieku labturība visā Eiropas lauksaimniecības nozarē.

⁽⁶⁾ ES darba dokuments par 2021.–2027. gadam ierosinātās DFS un 2014.–2020. gada DFS salīdzinājumu.

Līdzekļu pārcelšana starp pīlāriem un līdzfinansējums

2.12. EESK pauž bažas par dalībvalstīm piešķirto rīcības brīvību attiecībā uz līdzekļu pārcelšanu starp KLP pīlāriem. EESK uzskata – lai novērstu to, ka dalībvalstis nepilda II pīlārā paredzētās līdzfinansēšanas saistības, dalībvalstīm būtu jāļauj izmantot iespējas brīvi pārcelt līdzekļus starp pīlāriem tikai tad, ja tās pilnībā līdzfinansē šos pārcēlumus. EESK neatbalsta dalībvalstīm doto iespēju pārcelt līdzekļus no II pīlāra uz I pīlāru⁽⁷⁾.

KLP struktūra un jaunie pasākumi

2.13. Tiesību aktu priekšlikumos ir saglabāti KLP galvenie elementi (KLP I pīlārs par tiešajiem maksājumiem, KLP II pīlārs par lauku attīstības pasākumiem un tirgus kopīgā organizācija (TKO), kas ietver tirgus atbalsta pasākumus) saskaņā ar komisāra P. Hogan solījumu, ka šī reforma ir evolūcija, nevis revolūcija.

2.14. EESK atzinīgi vērtē 14. pantā ietvertu priekšlikumu pavisam paredzēt četrus šādus atsaistītu maksājumu veidus, kā arī saistītos maksājumus, kam būtu jāpalīdz stabilizēt ienākumus:

- “ienākumu pamatbalsts” – svarīgi: EESK ierosina, ka vārdi “ilgtspēju sekmējošais” šeit būtu jāsvītrot un jāiekļauj 14. panta virsrakstā, jo lielāku un pietiekamu ilgtspēju var panākt tikai ar visu četru atsaistīto maksājumu patiesi līdzsvarotu kombināciju,
- “pārdalošais ienākumu papildatbalsts” – arī šeit ir svarīgi svītrot vārdus “ilgtspēju sekmējošais” un iekļaut to nosaukumā,
- “ienākumu papildatbalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem” un
- “klimatiskās un vidiskās shēmas”.

2.15. Priekšlikumos ir paredzēti jauni pasākumi saistībā ar papildu nosacījumu sistēmu vides un klimata pārmaiņu jomā attiecībā uz visiem KLP maksājumiem (I pīlārs un II pīlārs), kā arī jauni subsidiaritātes priekšlikumi ar jaunu īstenošanas modeli (KLP stratēģiskie plāni), kuru mērķis ir paredzēt dalībvalstīm daudz lielāku atbildību un rīcības brīvību attiecībā uz metodēm, kā sasniegt konkrētus mērķus, risināt konkrētas problēmas, kā arī īstenot un piemērot atbilstības prasības. Subsidiaritātes palielināšanas rezultātā nevajadzētu notikt lielāki renacionalizācijai; tai drīzāk vajadzētu novest pie vispārēju pasākumu pielāgošanas katras teritorijas konkrētajiem apstākļiem.

2.16. EESK atzinīgi vērtē KLP galveno aspektu saglabāšanu saistībā ar I un II pīlāra maksājumiem, uzsverot tiešo maksājumu nozīmi lauksaimniekiem un saimniecību ienākumu jomā, kā arī atzinīgi vērtē to, ka lielāka uzmanība pievērsta ar vides un klimata pārmaiņām saistītiem nosacījumiem un to īstenošanai.

Vērienīgāki mērķi vides un klimata pārmaiņu jomā

2.17. EESK atgādina, ka lauksaimnieki jau dod savu ieguldījumu vides un klimata aizsardzībā un atzīst, ka priekšlikumos lielāka uzmanība pievērsta videi un klimata pārmaiņām un šajā ziņā izvirzīti vērienīgāki mērķi, kā arī šo mērķu pielīdzināšanu ES saistībām saskaņā ar Parīzes nolīgumu un ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM). Tomēr EESK norāda, ka virzībā uz šo vērienīgo mērķu sasniegšanu nedrīkst ciest nozares konkurētspēja un būs nepieciešams atbilstīgs KLP budžets.

2.18. Sabiedrība prasa, lai pārtikas ražošana un lauksaimniecība būtu vides ziņā ilgtspējīga, tādēļ šo prasību izpildei ir būtiski svarīga KLP modernizācija un koncentrācija. Ilgtspēju veido trīs savstarpēji nedalāmi elementi: ekonomiskais, sociālais un vides. Visi trīs elementi ir vienlīdz svarīgi. Jaunajā KLP ir būtiski nodrošināt vides aizsardzību un rīcību klimata pārmaiņu jomā. EESK atzinīgi vērtē to, ka viens no trim priekšlikumos izvirzītajiem vispārīgajiem mērķiem ir “balstīt vidaprūpi un klimata darbus un veicināt Savienības vidisko un klimatisko mērķu sasniegšanu”⁽⁸⁾. Šādiem pasākumiem ir vajadzīgs pietiekams finansiāls atbalsts, lai netiktu apdraudēta ģimenes lauku saimniecību vispārējā rentabilitāte.

⁽⁷⁾ OV C 283, 10.8.2018., 69. lpp., 7.13. punkts.

⁽⁸⁾ COM(2018) 392 final, 5. pants “Vispārīgie mērķi”, 41. lpp.

2.19. EESK atzinīgi vērtē to, ka no deviņiem konkrētajiem mērķiem, kas izvirzīti priekšlikumos, trīs ir paredzēti uzlabojumiem vides un klimata pārmaiņu jomā. Proti, šādi priekšlikumi:

- dot ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā, pielāgoties tām un attīstīt ilgtspējīgu enerģētiku,
- veicināt ilgtspējīgu attīstību un dabas resursu – ūdens, augsnes un gaisa – efektīvu pārvaldīšanu,
- veicināt bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, uzlabot ekosistēmas pakalpojumus un saglabāt biotopus un ainavas.
- Svarīgi, lai attiecīgās darbības un programmas klimatisko un vidisko shēmu ietvaros tiktu atbalstītas ar stimulējošu elementu, kas mudinātu lauksaimniekus tās izmantot, kā arī sūtītu spēcīgu signālu sabiedrībai.

2.20. Jaunā, visaptverošā pieeja KLP, kas tiks iekļauta dalībvalstu stratēģiskajos plānos, ir izstrādāta, lai ietvertu gan KLP I pīlāra, gan II pīlāra intervences un nosacījumus. Jaunā, paplašinātā nosacījumu sistēma ietver papildu prasības par savstarpējo atbilstību un zaļināšanu, kas attiecas uz:

- klimata pārmaiņu mazināšanu, piemēram, ilggadīgo zālāju īpatsvara saglabāšanu, mitrāju un kūdrāju pienācīgu aizsardzību, aizliegumu dedzināt aramos rugājus,
- ūdens resursu aizsardzību, īstenojot Kopienas rīcību ūdens resursu politikas jomā, fosfātu piesārņojuma kontroli, Nitrātu direktīvu un izveidojot buferjoslas gar ūdensteci, kā arī izmantojot ilgtspējas instrumentu barības vielām (barības vielu pārvaldības plānus),
- augsnes aizsardzību un kvalitāti, pievēršot uzmanību augsnes apstrādei, kas samazina augsnes degradācijas risku, nepieļaujot nepārklātu zemi un augsekas trūkumu jutīgākajos periodos.

2.21. Attiecībā uz bioloģisko daudzveidību un ainavu priekšlikumos par nosacījumu sistēmu ir sīki izklāstītas prasības par savvaļas putnu, dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību: minimālā lauksaimniecības platības daļa, kas atvēlēta ar ražošanu nesaistītām iezīmēm vai teritorijām; ainavas iezīmju saglabāšana; aizliegums griezt dzīvžogus un cirst kokus putnu vairošanās un ligzdošanas sezonā un invazīvu augu sugu izplatības novēršanas pasākumi (LLVS 9), "Buferjoslu izveide gar ūdensteci" (LLVS 4) un "Augseka" (LLVS 8). EESK tomēr ierosina, ka Eiropas Savienībai laba lauksaimnieciskā un vides stāvokļa (LLVS) standarti būtu jāpapildina ar skaidrām kvantitatīvām prasībām, kuras dalībvalstīm būtu saistošas.

2.22. EESK atzinīgi vērtē prasību, saskaņā ar kuru dalībvalstīm vismaz 30 % no ELFLA budžeta jāiegulda intervencēs, kas tieši vērstas uz vidi un klimata pārmaiņām, un 40 % no kopējā budžeta (ELGF un ELFLA) ir jāparedz klimata pārmaiņām.

2.23. ES klimata mērķiem jāatvēr 40 % no lauksaimniecības izdevumiem. EESK atzinīgi vērtē šo ieceri, taču sagaida, ka šajā saistībā ES noteiks skaidri definētu pasākumu klāstu.

2.24. EESK norāda, ka ir ļoti svarīgi, lai dalībvalstu stratēģiskajos plānos par prioritāti būtu izvirzīta intervence vides un klimata pārmaiņu jomā, tādējādi veicinot lauku saimniecību noturību un ilgtermiņa ienesīgumu, kā arī darbvietu saglabāšanu, un lai īstenošana būtu virzīta uz mērķu sasniegšanu.

Subsidiaritāte – KLP stratēģiskie plāni un īstenošanas modelis

2.25. EESK atbalsta koncepciju par KLP politikas maiņu no atbilstības uz veikumu un lielākas rīcības brīvības un atbildības piešķiršanu dalībvalstīm, izmantojot jaunajā īstenošanas modelī paredzēto subsidiaritāti un KLP stratēģiskos plānus.

2.26. Tomēr EESK vēlas nodrošināt, lai KLP joprojām būtu visu dalībvalstu kopējā politika un pilnībā tiktu saglabāts vienotais tirgus. Izmantojot KLP stratēģiskos plānus, dalībvalstis nedrīkst atkārtoti nacionalizēt tirgus vai radīt šķēršļus vai ierobežojumus godīgai konkurencei vienotajā tirgū. Šo stratēģisko plānu īstenošanu nekādā gadījumā nedrīkst uzskatīt par soli ceļā uz visas KLP līdzfinansēšanu.

2.27. Ir būtiski svarīgi saglabāt vienlīdzīgu konkurences apstākļus attiecībā uz īstenošanu saimniecību līmenī, jo īpaši saistībā ar savstarpēju atbilstību un labu lauksaimniecības un vides stāvokli. Būtu jānovērš iespēja, ka dalībvalstis un reģioni varētu pieņemt pārmērīgi reglamentētus vai pārāk vienkāršotus īstenošanas plānus.

2.28. EESK atzinīgi vērtē KLP stratēģiskajos plānos izvirzīto prasību, ka dalībvalstis var sniegt lielāku ieguldījumu izklāstīto konkrēto vides un klimata mērķu sasniegšanā. Lauksaimniekiem būtu jānodrošina iespēja no saraksta izvēlēties pasākumus, ar ko var labāk pielāgoties to īpašajiem apstākļiem (piemēram, risu, daudzgadīgu vai ilggadīgu kultūraugu laukos nav iespējama augseka).

2.29. Priekšlikumu, kurā dalībvalstīm prasīts izstrādāt un iesniegt KLP stratēģiskos plānus gan KLP I, gan II pilāram, būs sarežģītāk īstenot nekā pašreizējo sistēmu. Ir būtiski, lai šī prasība neļautu atlikt īstenošanu, un nekādā gadījumā tā nedrīkst aizkavēt tiešo maksājumu efektīvu un savlaicīgu izmaksāšanu lauksaimniekiem. Ir jāiesaista reģioni un pēc iespējas labāk jāizmanto to zinātība.

2.30. EESK ierosina, lai atbilstīgi priekšlikumos izklāstītajiem galvenajiem elementiem KLP stratēģiskajos plānos dalībvalstu līmenī būtu risināti šādi jautājumi:

- kā dalībvalsts savā teritorijā risina konkrēto problēmu, piemēram, zemes pamešana/pārtuksnešanās dažās Dienvideiropas valstīs, ūdens kvalitāte/nitrāti dažās valstīs Eiropas ziemeļrietumu daļā, bioloģiskās daudzveidības samazināšanās Eiropā,
- dalībvalsts plāns vienkāršošanai saimniecību līmenī,
- īstenošanas plāns un visu KLP maksājumu izmaksas termiņi,
- stimulu sistēma labam vidiskajam un klimatiskajam veikumam,
- veikums un mērķu sasniegšana valsts līmenī.

Vienkāršošana un nosacījumu sistēma

2.31. EESK stingri atbalsta vienkāršošanu un prasa, lai attiecīgās politiskās saistības tiktu īstenotas saimniecību līmenī saskaņā ar jaunajiem KLP priekšlikumiem. Komiteja atzīst pozitīvus elementus, taču jaunā īstenošanas modeļa darbība, paplašinātā nosacījumu sistēma, rādītāju ieviešana I pilārā un pienākums sagatavot detalizētus KLP stratēģiskos plānus ir sevišķi uztraucoši priekšlikumi, kas ir pretrunā reālai vienkāršošanai.

2.32. Par spīti pozitīvajai virzībai uz vienkāršošanu *Omnibus* regulā, dzeltenās kartes sistēmas darbības pagarināšanai un satelītu tehnoloģijas pieņemšanai platību pārbaudei, KLP priekšlikumos joprojām saglabāts liels daudzums sīki izstrādātu prasību, kas rada ievērojamu birokrātisko slogu ikvienam lauksaimniekam, kuru vairākums ir individuālie uzņēmēji ar nestabiliem ienākumiem.

2.33. EESK ir bažas, ka Komisijas priekšlikumos izklāstītā pieeja attiecībā uz vienkāršošanu un subsidiaritāti ir zināmā mērā pretrunīga. No vienas puses, Komisija atbalsta vienkāršošanu, bet, no otras puses, jauni priekšlikumi par īstenošanas modeli un KLP stratēģiskajiem plāniem, kas paplašināti gan uz I, gan II pilāru, kā arī papildu un sīkāk izstrādātajām tiesību aktos noteiktajām pārvaldības prasībām un laba lauksaimniecības un vides stāvokļa (LLVS) prasībām (III pielikums)⁽⁹⁾ saimniecību līmenī sarežģīs politiku, un tās īstenošana gan dalībvalstu, gan saimniecību līmenī būs saistīta ar lielāku birokrātisko slogu. Dažādas izņēmumu kategorijas, kas ieviestas 2014.–2020. gada zaļināšanas sistēmā, jāpārceļ arī uz nosacījumu sistēmu laikposmam pēc 2020. gada.

2.34. Lai patiešām panāktu vienkāršošanu saimniecību līmenī, vienlaikus saglabājot pilnīgu un pienācīgu kontroli, ir jāsamazina birokrātiskais slogs, kas apgrūtina lauksaimniekus. Pašreizējās KLP īstenošanas sistēmas pamatā ir ES līmenī sīki izstrādātas prasības, un tajā ir paredzēta stingra kontrole, sankcijas un revīzijas kārtība⁽¹⁰⁾. Vajadzētu pilnībā pārskatīt un pārveidot saimniecību līmenī pastāvošās kontroles sistēmas: nedrīkst pieļaut, ka plašāks tehnoloģiju izmantojums, satelītpārbaudes un tālīzpēte, lielāka pielaide un pārbaudes kavē maksājumus⁽¹¹⁾. Runājot par tālīzpētes aizvien plašāko izmantošanu, attiecināmās platības pareizā noteikšanā jāiesaistās arī iestādēm, kas ir atbildīgas par uzraudzību.

⁽⁹⁾ COM(2018) 392 final, III pielikums – Noteikumi par nosacījumu sistēmu saskaņā ar 11. pantu.

⁽¹⁰⁾ COM(2018) 392 final, 3. lpp.

⁽¹¹⁾ OV C 283, 10.8.2018., 69. lpp., 1.9. un 6.4. punkts.

2.35. Pašreizējais pārbauzu un sodu režīms ir izstrādāts, lai notvertu un sodītu, nevis labotu un pilnveidotu. EESK ierosina ieviest tiesības labot trūkumus, izmantojot saimniecības līmenī ieviestu slēgšanas modeli, kas lauksaimniekiem ļautu bez soda koriģēt netīšas neatbilstības.

2.36. Saistībā ar KLP II pīlāra programmām noteikti ir jāturpina vienkāršošana un jāsamazina birokrātija ES un dalībvalstu līmenī⁽¹²⁾.

2.37. Būtu jāprasa, lai dalībvalstis savos stratēģiskajos plānos izstrādātu īpašu iedaļu par vienkāršošanu un to, kā tās ierosina samazināt lauksaimnieku birokrātisko slogu, kā arī paskaidrotu, kā tas atšķiras no pašreizējās kārtības.

Paaudžu maiņa

2.38. EESK atzinīgi vērtē to, ka lielāka uzmanība tiek pievērsta paaudžu maiņai un papildu atbalstiem, kas paredzēti jaunajiem lauksaimniekiem, kuriem ir nepieciešama ērtāka piekļuve zemei, apmācībai un finansējumam. Ir jānodrošina stimuli lauksaimniekiem, kuri pensionējas un nodod savu saimniecību jaunam lauksaimniekam.

3. Konkrēti EESK priekšlikumi

Īstēnie lauksaimnieki

3.1. EESK stingri atbalsta mērķi, saskaņā ar kuru tiešie maksājumi būtu jāsaņem tikai īstēniem lauksaimniekiem. Zemes īpašumtiesības nebūt nenozīmē to, ka attiecīgajai personai, ja tā nedarbojas ar lauksaimniecību, ir tiesības saņemt tiešos maksājumus. Tomēr šī situācija ir jāapzinās, jo tā skar faktiski visas lauku saimniecības.

3.2. EESK uzskata, ka tādi svarīgi termini kā "īstēns lauksaimnieks" un "atbilstības kritēriji" ir jādefinē skaidri, stabili un vienoti visā ES līmenī, lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, kā arī novērstu konkurētspējas priekšrocības/trūkumus un kopīgo noteikumu vājināšanu.

3.3. Līdztekus ierosinātajām saimniecības ienākumu un darbaspēka izmantošanas pārbaudēm būtu jāpaplašina termina "īstēns lauksaimnieks" definīcija, ņemot vērā objektīvus un nediskriminējošus kritērijus, tostarp ienākumus, aktīvus, laika patēriņu, izlaidi un izglītību. Saskaņā ar nesenajām izmaiņām, kas ieviestas *Omnibus* regulā, dalībvalstis varētu saglabāt elastīgumu, lai labāk pielāgotos atbalsta saņemšanas prasībām. Tādējādi vajadzētu būt iespējai izstrādāt kopīgu regulējumu, vienlaikus atstājot iespēju pielāgot definīciju dalībvalstu reālajām vajadzībām un apstākļiem.

Jaunie lauksaimnieki

3.4. EESK ierosina pārskatīt termina "jaunais lauksaimnieks" definīciju, lai nodrošinātu, ka maksājumus novirza tikai īstēniem jaunajiem lauksaimniekiem. Būtu jānodrošina, ka atbalsts jaunpienācēju iesaistīšanai ir viens no II pīlāra prioritārajiem pasākumiem.

Vispārīgie mērķi

3.5. EESK vēlas norādīt, ka vispārīgos mērķus – proti, attīstīt gudru, noturīgu un daudzveidīgu lauksaimniecību, kas garantē pārtikas nodrošinājumu, balstīt vidaprūpi un rīcību klimata jomā, kā arī stiprināt sociālekonomisko vidi lauku apvidos – nav iespējams sasniegt, ja vispirms netiks izveidota ekonomiski ilgtspējīga lauksaimniecības nozare. Dzīvotspējīgas lauksaimniecības nozares izveidei jābūt KLP vispārīgajam mērķim.

Konkrētie mērķi

3.6. EESK pilnībā atbalsta deviņus konkrētos KLP mērķus, kas izklāstīti tiesību aktu priekšlikumos. Tomēr EESK ierosina f) iedaļā iekļaut papildu mērķi – novērst zemes pamešanu un aizsargāt lauksaimniecības zemi pret pārņemšanu. Turklāt EESK uzskata, ka arī līdzsvarotai teritoriālajai attīstībai ir jābūt vienam no konkrētajiem mērķiem. EESK vēlas arī, lai 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta mērķis "vairot konkurētspēju" tiktu pārformulēts iekļaujošākā veidā: "vairot saimniecību dzīvotspēju vietējos, valstu un starptautiskajos tirgos". EESK arī iesaka uzsvērt sociālās iekļaušanas veicināšanas mērķi un kā konkrētu mērķi iekļaut sociālās infrastruktūras attīstīšanu.

⁽¹²⁾ KLP II pīlāra programmas – "2007.–2013. gada lauku attīstības programmu *ex post* novērtējums".

Rādītāji

3.7. EESK uzskata, ka priekšlikums ieviest rādītājus, lai noteikto mērķu sasniegšanu novērtētu, izmantojot skaitliskus starpposma mērķus un mērķrādītājus un salīdzinot tos ar sīki izstrādātiem kritērijiem, kas noteikti I pielikumā⁽¹³⁾, būtu jāīsteno tikai valsts līmenī, un ar to nevajadzētu palielināt birokrātisko slogu lauksaimniekiem. Jaunās KLP rādītājiem jābūt vienkāršiem, reāliem, viegli izsakāmiem skaitļos, kontrolējamiem un piemērojamiem vietējai realitātei. Tiem vajadzētu būt tieši saistītiem ar noteiktajiem KLP mērķiem.

Labs lauksaimniecības un vides stāvoklis (LLVS)

3.8. Lai nodrošinātu zemes saglabāšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī, EESK ierosina apsvērt iespēju zālāju platībās ieviest minimālo un maksimālo ganāmpulka blīvuma koeficientu.

Lauksaimniecisko konsultāciju pakalpojumi

3.9. Lai palīdzētu lauksaimniekiem izmantot inovācijas un jaunās tehnoloģijas, kas savukārt uzlabotu viņu konkurētspēju un ilgtspēju, ir jāatbalsta un tālāk jāpilnveido lauksaimniecisko zināšanu un inovācijas sistēma, tostarp jānodrošina konsultāciju pakalpojumi, zināšanu apmaiņa un arodapmācība. Inovāciju sistēmām visās ES iniciatīvās saistībā ar konsultāciju pakalpojumiem ir jābalstās uz jau pastāvošajām dalībvalstu sistēmām, galveno uzmanību pievēršot pievienotās vērtības nodrošināšanai. Tā kā KLP budžets tiek samazināts, tiesību aktu priekšlikumos būtu skaidri jānosaka, ka nav pieļaujama KLP I pīlāra tiešo maksājumu noplūde speciālistiem, kas nenodarbojas ar lauksaimniecību.

Tiešie maksājumi

3.10. EESK pilnībā atzīst un atbalsta KLP I pīlāra tiešo maksājumu būtisko nozīmi lauku saimniecību ienākumu papildināšanā. Šajā saistībā EESK uzskata, ka KLP I pīlāra maksājumi ir pilnībā jāaizsargā un visiem pielāgojumiem jaunajam ienākumu pamatatbalstam jābūt pēc iespējas mazākiem.

Maksimuma noteikšana un maksājumu samazināšana

3.11. Komisijas priekšlikumā paredzēti divi dažādi tiešo maksājumu veidi, proti četri dažādi atsaistītie maksājumi un vairāki saistītie maksājumi.

3.12. Attiecībā uz atsaistītajiem maksājumiem EESK savos atzinumos ir skaidri norādījusi, ka “[i]ndividuāliem lauksaimniekiem paredzēto 1. pīlāra tiešo maksājumu maksimālā robeža būtu jānosaka taisnīgā un pieņemamā līmenī (piem., tiem vajadzētu būt līdzīgiem kvalificēta darba ņēmēja ienākumiem)”. “Būtu jāparedz pielāgošanas iespējas un jāņem vērā partnerības, kooperatīvi, uzņēmumi un tas, cik daudz ir darbinieku ar sociālo nodrošinājumu”⁽¹⁴⁾.

3.13. Komiteja arī ieteica neierobežot to maksājumu maksimālo apmēru, ar kuriem tiek atalgota sabiedrisko pakalpojumu sniegšana, it īpaši maksājumus vides un klimata jomā, kuru saistībā Komiteja aicināja nodrošināt, ka tie darbojas kā nepārprotams stimuls.

3.14. Komiteja arī aicināja palielināt piemaksu par zālāju platībām.

3.15. Darba algu iekļaušanu saskaņā ar 15. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu EESK principā vērtē atzinīgi, taču neuzskata, ka tie būtu jāpiemēro 100 % apmērā. Nav pamatoti no publiskā budžeta pilnībā finansēt vienas konkrētas profesionālās grupas darba algas un ar tām saistītos nodokļus un aprēķinos pilnībā iekļaut pat neapmaksātu darbu. Eiropas Savienībai jānosaka maksimālā piemērošanas likme mazāk nekā 100 % apmērā.

Maksājumu konverģence

3.16. EESK atbalsta priekšlikumus par ārējo konverģenci turpmākai tiešo maksājumu atbalsta apmēra saskaņošanai dalībvalstu starpā. Priekšlikumā paredzēts laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam par 50 % samazināt pašreizējo starpību, kas dalībvalstu pašreizējo vidējo tiešo maksājumu atbalsta līmeni šķir no 90 % no ES vidējā tiešo maksājumu līmeņa. Ja KLP budžets būtu atbilstīgs, Komisijas priekšlikumi varētu būt vēl vērienīgāki, it īpaši attiecībā uz dalībvalstīm, kurās atbalsta līmenis ir viszemākais. EESK uzskata, ka nākamā budžeta perioda beigās tiešo maksājumu līmenim visās dalībvalstīs vajadzētu būt vismaz 85 % no ES dalībvalstu vidējā līmeņa.

⁽¹³⁾ COM(2018) 392 final, I pielikums – Ietekmes, rezultātu un izlaides rādītāji saskaņā ar 7. pantu.

⁽¹⁴⁾ OV C 288, 31.8.2017., 10. lpp., un OV C 283, 10.8.2018, 69. lpp.

3.17. Maksājumtiesību izlīdzināšana ir ļoti neizstrādāta pieeja, un tajā nav ņemti vērā objektīvi kritēriji, piemēram, saimniecības investīciju apmērs, lauksaimniecības sistēmas veids, ienākumu līmenis, darba prasības, saimniecības turpmākā dzīvotspēja un saimniecības iespējamā atkarība no tiešajiem maksājumiem, kā arī lauksaimnieka saistības.

3.18. Lai lauksaimnieki varētu izmantot iekšējo konvergenci un minimālo maksājumtiesību apmēru līdz 2026. gadam palielinātu līdz 75 % no vidējā apmēra, viņiem būtu jāizpilda objektīvi kritēriji.

Valsts rezerve

3.19. EESK atbalsta ierosinājumu par valsts rezerves izmantošanu jauno lauksaimnieku un lauksaimniecisko darbību uzsākošo lauksaimnieku labā. Tomēr finansējuma piešķiršanai no valsts rezerves jānosaka tādi kritēriji, lai maksājumtiesību piešķiršanu nevarētu izmantot ļaunprātīgi un lai šīs maksājumtiesības tiktu piešķirtas tikai īsteniem lauksaimniekiem, pamatojoties uz skaidriem un objektīviem kritērijiem, piemēram, vecumu, ienākumiem, izglītību, ieguldīto laiku un izlaides līmeni.

3.20. Turklāt būtu jānosaka obligāta prasība, ka visas maksājumtiesības, kas piešķirtas no valsts rezerves, saņēmējam ir jāaktivizē un jāizmanto attiecīgās dalībvalsts noteiktajā minimālajā periodā, un līdz šā laikposma beigām valsts rezerves saņēmēji piešķirtās maksājumtiesības nedrīkstētu pārdot.

Pārdalošais ienākumu papildatbalsts

3.21. Ienākumu papildatbalsts dažās valstīs ir uzrādījis ļoti labus rezultātus, tomēr atšķirīgos apstākļos tas var vēl vairāk samazināt tiešo maksājumu apmēru un to lauksaimnieku ienākumus, kuriem tie ir visvairāk atkarīgi no tiešajiem maksājumiem, jo daudzi no viņiem ir pilna darba laika lauksaimnieki, un novirzīt maksājumus nepilna darba laika lauksaimniekiem un lauksaimniekiem, kuru kopējie ienākumi ir mazāk atkarīgi no tiešajiem maksājumiem.

3.22. Priekšlikumos ir uzsvērti tiešo maksājumu nozīme saimniecību ienākumu papildināšanā un skaidri noteikts, ka, lai garantētu pārtikas nodrošinājumu, vidisko un klimatisko mērķu vērienīgumu un lauku dzīvotspēju, nākotnē joprojām būs svarīgi nodrošināt pienācīgu atbalsta līmeni un tāpat pienācīgu lauku saimniecību ienākumu līmeni. Tomēr EESK precīzē arī, ka ikviens variants, kurš paredz būtiski pārdalīt tiešos maksājumus, tos novirzot zemāka ražīguma lauku saimniecībām un reģioniem, īstermiņā samazinās ES konkurētspēju⁽¹⁵⁾ starptautiskajos tirgos, bet precīzāk atbildīs patērētāju un pilsoņu vēlmei KLP vairāk orientēt uz iekšējā tirgus vajadzību apmierināšanu.

3.23. EESK uzskata, ka pārdalošo ienākumu papildatbalstu, ja to piemēro, vajadzētu finansēt tikai no līdzekļiem, kas iegūti, nosakot maksimālo apmēru, un lai samazinātu nozarē pastāvošo lielo nevienlīdzību, tam jābūt mērķētam un novirzītam lauksaimniekiem, kuru ienākumi galvenokārt ir atkarīgi no lauksaimnieciskās darbības.

Ienākumu papildatbalsts jaunajiem lauksaimniekiem

3.24. EESK atbalsta priekšlikumu par ienākumu papildatbalstu jaunajiem lauksaimniekiem. Lai šis atbalsts nekaitētu īstenajiem lauksaimniekiem, būs jāievieš atbilstīgi mehānismi, lai nepieļautu, ka finansiāls atbalsts tiek piešķirts bez nosacījuma par reālu iesaistīšanos lauksaimnieciskajā darbībā.

Brīvprātīga klimatiskā un vidiskā shēma (ekoshēma)

3.25. EESK ņem vērā to, ka I pilārā lauku saimniecību līmenī tiek ieviesta brīvprātīga klimatiskā un vidiskā shēma jeb ekoshēma. Tomēr ir svarīgi, lai I pilārā ierosinātā ekoshēma nenodarītu kaitējumu lauksaimniekiem, mazinot viņu apņemšanos vai atturot viņus no pieteikšanās un piedalīšanās svarīgās II pilāra vides un klimata pārmaiņu shēmās.

3.26. Būtu jāizstrādā noteikums, lai šajā pasākumā maksājumus par zālaugu platībām varētu veikt lopkopībai ar minimālu un maksimālu ganāmpulku blīvumu. Turklāt būtu jāparedz noteikums, ka maksājumus par dzīvnieku labturību ir iespējams saņemt par katru dzīvnieku, kā tas pašreiz notiek šajā shēmā.

⁽¹⁵⁾ COM(2018) 392 final, 7. lpp.

Saistītie maksājumi

3.27. Saistītajiem maksājumiem ir ļoti ievērojama nozīme neaizsargātu nozaru un īpaši jutīgu teritoriju aizsardzībā. Saistītie maksājumi var nodrošināt būtiskus mērķtiecīgus un augstāka līmeņa tiešos maksājumus nozarēs, kurās ienākumi ir zemi, piemēram, ekstensīvā zīdītāju liellopu vai aitu lopkopībā, proteīnaugu vai mājlopu audzēšanā kalnainos apvidos, kur mājlopu saglabāšana ir būtisks priekšnoteikums ekosistēmas līdzsvaram. Iespējai izmantot saistītos maksājumus arī turpmāk vajadzētu būt kopumā ierobežotai, bet tai vajadzētu būt pieejamai, lai palīdzētu novērst zemes pamešanu un veicinātu un atbalstītu ganību lopkopību⁽¹⁶⁾.

Lauku attīstība

3.28. EESK atbalsta astoņas ES intervences lauku attīstības jomā. Kā jau iepriekš uzsvērts, EESK iebilst pret jebkādu II pīlāra finansējuma samazinājumu, jo tas nesamērīgi ietekmē vairākas dalībvalstis un liek apšaubīt gudras, ilgtspējīgas un konkurētspējīgas lauksaimniecības nozares attīstību.

3.29. EESK uzskata, ka saskaņā ar pašreizējo kopējo lauksaimniecības politiku lauku attīstības programmās būtu vajadzīgs noteikums par konkrētām intervencēm dzīvnieku labturības jomā un ka tas būtu jāiekļauj vienā no plašākām intervencēm.

3.30. EESK ierosina piešķirt lielāku maksājuma daļu darījumu izmaksām vai stimuliem, lai palielinātu lauksaimnieku līdzdalību un finansējuma izmantošanu.

3.31. EESK uzskata, ka vides un klimata saistības, kā arī citas saistības pārvaldības jomā būtu jāapsver laikposmiem, kas ir ilgāki par septiņiem gadiem, ar noteikumu, ka attiecīgi ir garantēts arī minēto saistību finansējums.

3.32. EESK uzskata, ka ANC⁽¹⁷⁾ maksājumiem attiecīgajās platībās vajadzētu būt obligātiem, lai dalībvalstīs novērstu zemes pamešanu. Turklāt šiem pasākumiem vajadzētu ietvert pasākumus, ar kuriem nosaka minimālo un maksimālo ganāmpulka blīvumu un to, cik ilgi konkrētā laikposmā dzīvniekiem būtu jāganās attiecīgajā platībā. ANC maksājumus būtu jāļauj klasificēt kā II pīlāra vides izdevumus.

3.33. Priekšlikumos par dabas vai citiem īpašiem ierobežojumiem ir svarīgi ieviest principu "neierobežot bez kompensācijas". Lai mainītu paņēmienus, ir ļoti svarīgi, ka kompensāciju par zaudējumiem aprēķina pilnā apmērā un ka tiek maksāti pienācīgi stimuli.

3.34. EESK atbalsta pozitīvu, nevis negatīvu investīciju priekšlikumu sarakstu.

3.35. EESK uzskata, ka priekšlikumiem par riska pārvaldības instrumentiem dalībvalstīs vajadzētu būt brīvprātīgiem, nevis obligātiem. Kopumā EESK uzskata, ka labākā aizsardzība pret ienākumu nestabilitāti ir spēcīgi I pīlāra tiešie maksājumi un ka tos nekādi nedrīkstētu samazināt, lai pārceltu finansējumu apdrošināšanas shēmām vai kopieguldījumu fondiem. EESK ierosina arī riska pārvaldībai paredzēto finansējumu piešķirt atbilstīgi katras nozares vajadzībām.

3.36. EESK atzinīgi vērtē jauno elastīgumu un finanšu instrumentos paredzēto atbalsta veidu klāstu.

Rezerve krīzes situācijām

3.37. EESK atzīst, ka ir nepieciešams efektīvs un pareizi finansēts pastāvīgs krīzes rezerves fonds. EESK ierosina krīzes rezerves fonda finansējumu nodrošināt no jaunas izdevumu pozīcijas ārpus KLP budžeta, lai tas nekādā veidā nevarētu samazināt tiešos maksājumus lauksaimniekiem. Saskaņā ar pašreizējiem KLP tiesību aktiem neizmantojie līdzekļi no 2020. gada krīzes rezerves ir jāatmaksā lauksaimniekiem 2021. gadā.

Tirgus kopīgā organizācija

3.38. Tiesību aktu priekšlikumos TKO lielā mērā ir palikusi nemainīta, ietverot valsts intervences drošības tīklu, privātu glabāšanu un ārkārtas pasākumus. Turklāt TKO izstrādā tirgus standartus un lauksaimnieku sadarbības noteikumus. EESK uzskata, ka Komisijai ir jāizskata iespēja pastiprināt tirgu regulēšanu ar mērķi uzlabot ienākumus.

⁽¹⁶⁾ *The Policy Roadmap for the EU Sheep meat Sector* (Politikas ceļvedis ES aitas gaļas nozarē) – Ieteikumi ES aitas gaļas nozarei veltītajā forumā, ko vadīja John Bryan.

⁽¹⁷⁾ Apgabali, kuros ir dabas vai kādi citi īpaši ierobežojumi.

3.39. EESK uzskata, ka priekšlikumos būtu atkārtoti jāizvērtē un jānosaka atsaucēs cenas, ņemot vērā ražošanas izmaksu izmaiņas, un aktivizēšanas līmeņi tirgus atbalsta ieviešanai praktiskākā veidā, lai vajadzības gadījumā sniegtu reālāku un vērtīgāku tirgus atbalstu. Komisijai būtu jāpievēršas tirgus pārvaldības instrumentiem, galvenokārt tiem, kuri ierobežo lauksaimniecības produktu cenu svārstības, jo tas ir galvenais lauksaimnieku ienākumu avots.

Maksājumi

3.40. EESK ierosina katru gadu no 16. oktobra palielināt avansa maksājumus līdz 80 % (pašreiz 50 %, bet parasti ir atļauti 70 %) tiešajiem maksājumiem un līdz 90 % (pašreiz 75 %, bet parasti ir atļauti 85 %) lauku attīstības pasākumiem.

Termiņi

3.41. DFS saskaņošanas un jauno KLP priekšlikumu termiņi vēl nav zināmi, jo īpaši, ņemot vērā nākamā Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanas. Ar reformas priekšlikumu tiek ieviesti vairāki jauninājumi, piemēram, stratēģiskais plāns, kas ir pamats reformai, kuru valstu pārvaldes iestādēm nebūs viegli īstenot, un jauna KLP struktūra, kas paredz lauksaimniekiem noteiktus pienākumus (jaunā, paplašinātā nosacījumu sistēma, atbilstība stratēģiskā plāna rādītājiem utt.), kuru pieņemšanai un īstenošanai lauksaimniekiem vajadzēs zināmu laiku. EESK ierosina savlaicīgi vienoties par DFS pirms EP vēlēšanām 2019. gada maijā, kā arī laikus vienoties par KLP nākotni, lai lauksaimnieki un lauksaimniecības nozare var ar noteiktību atbilstoši plānot nākotni. Tāpēc ir būtiski, lai jau agrāk, pamatojoties uz pašreizējo atbalsta sistēmu, tiktu pieņemts pienācīgs pārejas periods attiecībā uz jebkuru laikposmu pēc 2020. gada pirms jaunās kārtības stāšanās spēkā.

Pārtikas aprīte

3.42. EESK atkārtoti pauž aicinājumu izstrādāt visaptverošu pārtikas politiku Eiropas Savienībā⁽¹⁸⁾. EESK īpaši atzinīgi vērtē to, ka Komisija ir uzsvērusi KLP būtisko lomu veselīgāka uztura popularizēšanā, nodrošinot, ka ES iedzīvotājiem ir pieejami ar uzturvielām bagāti pārtikas produkti, piemēram, augļi un dārzeņi. Konkrētāki priekšlikumi un ieteikumi šajā jautājumā tiks sniegti pašiniciatīvas atzinumā, kurš tiek izstrādāts. EESK atzinīgi vērtē priekšlikumus stiprināt lauksaimnieku stāvokli pārtikas piegādes ķēdē. Lielākai tirgus cenu pārredzamībai ir būtiska nozīme visos līmeņos – no patērētāja līdz primārajam ražotājam. Turklāt ražotāju organizācijām būtu jāpiešķir lielāki stimuli un atbalsts.

Briselē, 2018. gada 17. oktobrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Luca JAHIER*

⁽¹⁸⁾ OV C 129, 11.4.2018., 18. lpp.